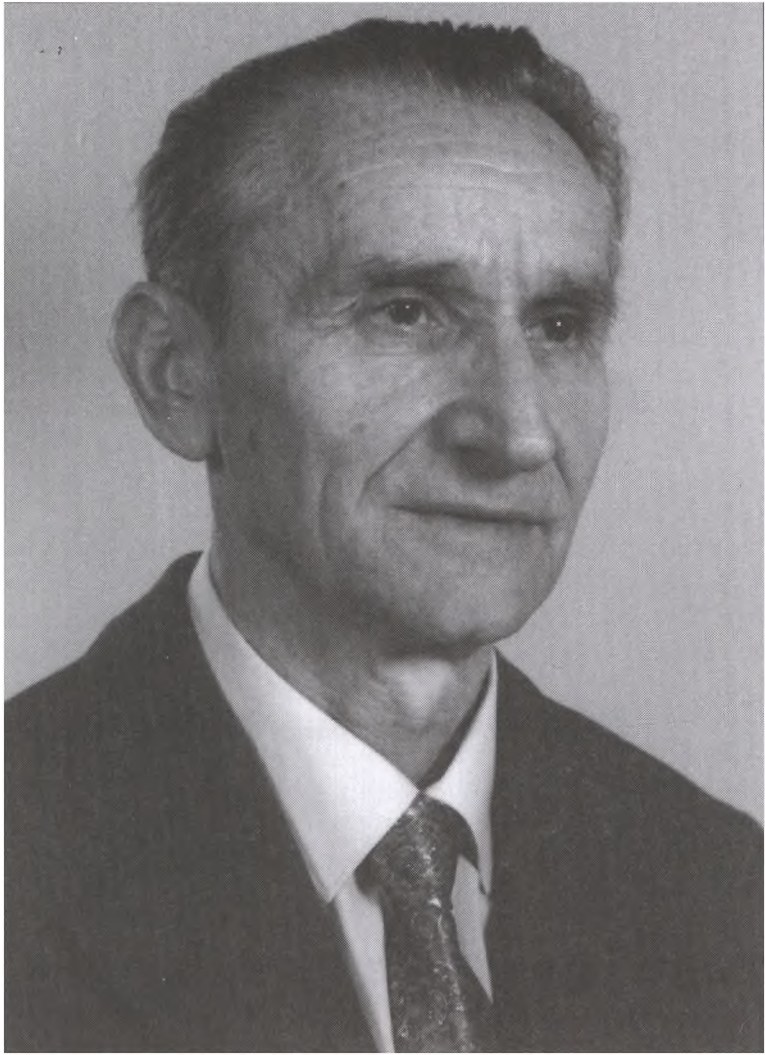

*Profesorowi Czesławowi Banachowi
z okazji Jubileuszu 65-lecia urodzin
i 40-lecia pracy*

koledzy, uczniowie, przyjaciele

*Życie jest szansą, schwyć ją
Życie jest pięknem, podziwiaj je.
Życie jest radością, próbuj ją.
Życie jest snem, uczyni je prawdą.*

Maria Teresa z Kalkuty, *O życiu*

Wstęp

Współcześni nauczyciele stają wobec nowych, bardzo ważnych a zarazem trudnych wyzwań. Społeczeństwo nasze w najbliższym czasie musi przeprowadzić gruntowną kompleksową reformę całego systemu edukacyjnego, którego podstawę stanowi szkoła publiczna jak i niepubliczna. O tym jednak czy szkoła sprosta nowym zadaniom zdecydują nauczyciele, a głównie, ich kwalifikacje i nowatorstwo. Oni bowiem odgrywają kluczową rolę w funkcjonowaniu systemu szkolnego i całej oświaty.

W dyskusjach na temat kształtu przyszłej, nowoczesnej szkoły i roli nauczyciela wypowiadają się przede wszystkim politycy oświatowi, uczeni, zwłaszcza pedagodzy i pedeutolodzy. Zbyt rzadko słychać głosy nauczycieli, uczniów oraz rodziców.

Powodzenie reformy szkolnej w zasadniczej mierze uzależnione będzie od tego, gdzie i w jakich okolicznościach rodzi się sama inicjatywa zmian i jakie przyjmuje ona kształty – centralnie, co *in statu nascendi* determinuje jej ogólnikowość i odgórny sposób wdrażania, czy też oddolnie, co określa zależność od konkretnych warunków lokalnych i ułatwia przejmowanie inicjatywy przez samorząd lokalny, głównie zaś nauczycieli – nowatorów i rodziców – animatorów.

W niniejszej pracy zostaną przedstawione różne poglądy i wyniki prac badawczych dotyczące sprawnego reformowania systemu edukacji nauczycieli.

W Katedrze Pedagogiki Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. KEN w Krakowie problematyce edukacji nauczycieli poświęca się stosunkowo wiele uwagi. W ślad za zespołowymi badaniami na temat optymalizacji systemu pedagogicznego kształcenia i doskonalenia nauczycieli, obejmującymi wszystkie podstawowe stadia występujące w tym zawodzie, w latach 1992–1995 w ramach działalności statutowej przeprowadzono kolejne prace studyjno-badawcze na temat: „Modernizacja programów i metod kształcenia”. Celem badań była kontynuacja poprzednich studiów dotyczących procesu edukacji nauczycieli oraz pogłębienie wybranych zagadnień określających założenia systemowe i programowe oraz niektórych aktywizujących, poglądowych metod kształcenia przyszłych nauczycieli.

Publikowany zbiór prac stanowi bezpośredni plon prowadzonych przez nas w ostatnich latach badań. Znaczna część uzyskanych w tym czasie wyników badań została już wcześniej opublikowana w różnych wydawnictwach. W niniejszym zbiorze proponujemy Czytelnikom osiem artykułów.

Zbiór rozpoczyna praca J. Kuźmy, *Szkoła i nauczyciel przyszłości w opinii nauczycieli, uczniów i rodziców*, opracowana na podstawie badań ankietowych i „burzy mózgów” w 11 szkołach podstawowych województw południowych. Drugi artykuł J. Kuźmy, *Rola nauczyciela jako animatora rozwoju osobowego uczniów w środowisku rodzinnym, ojczyźnianym i ogólnoludzkim*, stanowi oryginalny pogląd na koncepcje wychowania społecznego, w triadzie wzajemnie powiązanych środowisk biosocjokulturowych.

Artykuł E. Lachowicz, *Modernizacja przygotowania studentów do nauczania przedmiotów pedagogicznych drogą ćwiczeń w modelowaniu lekcji, w teorii i praktyce działania*, przedstawia wyniki oryginalnych badań eksperymentalnych, którymi objęto 106 studentów pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej oraz przeprowadzono 640 projekcji metodycznych lekcji i ćwiczeń w szkołach średnich.

Praca A. Aleksander i Z. Szaroty, *Modernizacja procesu kształcenia pedagogicznego – warsztaty pedagogiczne*, jest udaną próbą nowych rozwiązań procesu kształcenia pedagogicznego kandydatów na nauczycieli przez warsztaty pedagogiczne, które polegają na czynnym uczestnictwie grupy studentów podejmujących w określonym miejscu prace nad rozwiązywaniem jakiegoś tematu, zadania czy problemu.

R. Wroński w swoim artykule – *Technologia wideo i superwizja w antycypowanym kształceniu nauczycieli*, propaguje kształtowanie profesjonalnego mistrzostwa pedagogicznego wspartego audiowizją. Stosowanie autoskopii daje wyraźnie lepsze efekty w kształtowaniu kompetencji kreatywnych, gotowości zawodowej, zindywidualizowanym studiowaniu.

Artykuł D. Topy, *Gry dydaktyczne a efektywność kształcenia studentów kierunków pedagogicznych*, prezentuje syntetyczne wyniki badań eksperymentalnych dotyczących wpływu planowego i systematycznego stosowania gier dydaktycznych na efektywność kształcenia studentów kierunków pedagogicznych na zajęciach z pedagogiki i dydaktyki ogólnej.

E. Brycka i M. Chymuk przedstawiają *Ogólnopedagogiczną praktykę asystencką w profesjonalnym przygotowaniu kandydatów na nauczycieli (w opinii studentów WSP w Krakowie)*. Jest to rezultat systematycznego doskonalenia programów praktyk pedagogicznych, poparty wieloletnimi badaniami ankietowymi i obserwacjami. Warto podkreślić, że objęci badaniami studenci – uczestnicy praktyk pedagogicznych – pozytywnie oceniali tę formę kształcenia praktycznego, szczególnie w przygotowaniu do roli wychowawcy i opiekuna.

Ostatni artykuł E. Szewczyka, *Pomiar jako obiektywna metoda kontroli i oceny wyników pracy studentów pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej*, przedstawia

wyniki wieloletnich prób i doświadczeń Autora zmierzających do doskonalenia systemu i sposobów oceniania postępów uzyskiwanych w procesie studiowania.

Mamy nadzieję, że te kolejne prace pomogą nauczycielom akademickim kształcącym przyszłych nauczycieli przedmiotowych i wychowawców w doskonaleniu ich warsztatu dydaktycznego i przyczynią się do osiągnięcia mistrzostwa pedagogicznego.

Pracę niniejszą dedykujemy prof. dr. hab. Czesławowi Banachowi z okazji Jubileuszu 65-lecia urodzin i 40-lecia pracy zawodowej. Jemu to poświęcamy dwa wstępne artykuły: *Słowo o Jubilacie...* oraz *Bibliografię prac...*

Józef Kuźma